

Жигadlo Р.П.

ДНЗ №28

м.Бердичева

наук. керівник: доц. Тарнавська Н.П.

Ігри та вправи для знайомства дітей дошкільного віку з геометричними фігурами, їх елементами і властивостями.

Проблема знайомства дошкільників з геометричними фігурами має значну роль в їх математичному розвитку, зокрема, застосування знань про форму в ігровій, навчальній, трудовій діяльності. У Базовому компоненті про дошкільну освіту сказано, що пізнавальне середовище передбачає сформованість доступних для дитини дошкільного віку уявлень, еталонів, що відображають ознаки, властивості та відношення предметів і об'єктів довколишнього світу [1].

Вибір теми статті обумовлений тим, що діти дошкільного віку проявляють спонтанний інтерес до математичних категорій; кількість, форма, час, простір, величина, які допомагають їм краще орієнтуватися в речах і ситуаціях, впорядковувати і пов'язувати їх один з одним, сприяють формуванню математичних понять. Однак, без спеціально організованого навчання засвоєння цих понять буде неякісним. Дошкільні навчальні заклади враховують цей інтерес і намагаються розширити знання дітей в цій галузі. Проте ознайомлення із змістом цих понять і формуванням елементарних математичних уявлень не завжди систематично реалізується.

Мета статті: розкрити особливості формування уявлень про геометричні фігури у дітей дошкільного віку.

Концепція дошкільної освіти, орієнтири та вимоги до оновлення змісту дошкільної освіти окреслюють ряд досить серйозних вимог до пізнавального розвитку дошкільників, частиною якого є математичний розвиток. У зв'язку з цим виникає проблема: як забезпечити ознайомлення дітей із формою предметів і геометричними фігурами.

Проблему ознайомлення дітей з формою в різних видах діяльності досліджували такі вчені: П. П.Блонский, Л. С.Виготський, О. М.Леонтьєв, Д. Б.Ельконін, А. А. Смоленцева, А. А. Столяр. Грою насичене все життя дитини, вона є джерелом її фізичного та психічного здоров'я, способом отримання інформації, методом навчання та виховання, основою розвитку творчих сил та здібностей дітей. Відомо, що у глибоку давнину ігри виникли як стихійне наслідування дій дорослих [2]. В іграх та змаганнях підрастаюче покоління готувалося до праці, полювання, війни, гра мала важливі соціальні функції. Ігри дітей завжди були і залишаються невід'ємною частиною їхнього життя. З розвитком людства, нагромадженням знань, засобів матеріальної й духовної культури, прискоренням темпів життя гра поступово втрачає свою навчальну функцію. У дидактичній грі вдається привернути увагу дітей до таких предметів, які в звичайних умовах неігрових їх не цікавлять і на яких зосередити увагу не вдається.

Розвиток нового змісту дошкільного навчання стимулює і визначає створення нових навчальних ігор, за допомогою яких це навчання реалізується. Гра дозволяє включити в зміст навчання в такі форми репрезентації, які роблять процес навчання ефективним і доступним. Для успішного навчання і виховання дітей необхідно під час проведення дидактичних ігор пробудити їх інтерес, захопити, мобілізувати увагу, активізувати їх діяльність. Цінність дидактичних ігор у процесі навчання полягає в тому, що вони створюються в навчальних цілях, служать вихованню та розвитку дітей.

Діти дошкільного віку сприймають форму на чуттєвій основі за допомогою зорового, слухового, дотикового аналізаторів. Чим менша дитина, тим більшу роль в її житті відіграє чуттєвий досвід. Сенсорний розвиток є фундаментом загального розумового розвитку. Тому, дітям дошкільного віку краще сприймається новий матеріал, зокрема знайомство з формою у вигляді гри [3]. Метою спільної діяльності є оволодіння дитиною з допомогою дорослого способом розв'язання завдання. Але тут важливо не полишати без уваги мотиваційні аспекти, формувати готовність до пізнання. Оволодіння способом дій - основа здібностей. На нашу думку, щоб належно організувати спільну діяльність дітей і вихователя, необхідно врахувати наступний зміст [5].

Складовим будь-якої діяльності виступає мета, мотив і засоби. Засобами є дії, й у діяльності розрізняються два їх види: орієнтувальні і виконавські.

Перцептивна дія - вид орієнтувальної. Без цілеспрямованого й систематичного навчання шлях розвитку орієнтувальної дії тривалий і недостатньо керований. За організованого сенсорного навчання вона може бути подана дитині у своїй зовнішній формі відразу як спосіб, що дає змогу визначити шляхи виконання певного практичного завдання. Спосіб складається з операцій. Якщо дитина самостійно не може впоратись із завданням, це означає, що вона не володіє способом його виконання, а отже, вихователь має формувати цей спосіб. Основою, підґрунтям завдання є спосіб глобального співвідношення. Щоб оволодіти ним, необхідно набути вміння обстежувати предмет. Тобто будь-яка сенсорна дія має бути спрямована на з'ясування, обстеження певних якостей і властивостей предметів та явищ матеріального світу.

У формуванні обстежувальних навичок неабияку роль відіграють пальці дитини «Обведи віконце, колесо», рухи руки згори, донизу. За допомогою комплексу розвивальних ігор діти засвоюють сенсорні еталони, а отже, у них формуються уявлення про основні ознаки кожного предмета. Виконання завдань відповідного спрямування розвиває спостережливості, мислення, окомір, формує вміння враховувати властивості тої чи іншої геометричної фігури під час дії з ними, сприяє розумінню мови дорослого і розвитку власного мовлення дитини, накопиченню і закріпленню словника. Яскравий демонстраційний матеріал, емоційна мова вихователя стимулюють появу інтересу до діяльності. Постійні заохочення дорослого викликають у дитини радість від того, що завдання виконане правильно, породжують впевненість у собі.

Виходячи з вище сказаного, пропонуємо таку послідовність ознайомлення дітей з геометричними фігурами, що можна застосовувати як на заняттях так і в повсякденному житті:

- демонстрація і називання;
- обстеження та практичні дії;
- порівняння двох геометричних фігур, знаходження спільного та відмінного;
- знаходження в оточуючому середовищі предметів, схожих на геометричні фігури.

Закріплення знань про геометричні фігури в повсякденному житті та на інших заняттях,

Використання ігрових прийомів та казкових ситуацій або використання сюжетних казок.

Висновок. Отже, узагальнюючи все вищесказане, можна зробити висновок, що дидактичні ігри та вправи в ознайомленні дітей дошкільного віку з геометричними фігурами, є невід'ємною частиною навчання дітей та в майбутньому підготовки до школи. Ознайомлення дітей з формою предметів і геометричних фігур необхідно здійснювати систематично, пропонувати дитині обстежувати предмети різної форми маніпулювати з ними, застосовувати в грі.

Список використаних джерел та літератури.

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол.-в:Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. - К.: Видавництво, 2012. - 26 с.

2. Дошкільне виховання №9: Знайомимо з геометричними фігурами /М. Габовой 2000. – 36 с.

3. Дошкільне виховання №3; Розвивальні ігри та вправи / Е.Шийко 2000. – 32 с.

4. Ельконін Д.Б. Психологія гри - 2-е вид. - М.: Гуманіт вид. Центр ВЛАДОС. – 1999. - 360с.

5. Щербакова К. Й. Теорія і методика математичного розвитку. 2005. Євр. Університет. – 262 с., С.110 – 127.

6. Інтернет ресурс <http://vihovateH.com.ua>